

Maria Teresa Calabús Casas:

«Qui diu que no li agrada llegir és perquè no ha trobat el seu llibre»

Text i fotos > JUDIT PUJADÓ, escriptora

Adreça web per
escoltar l'entrevista

Amb l'arribada del coronavirus hem parlat més que mai de llibres i de llibreries. La pandèmia ha mostrat la fragilitat del món cultural i l'amenaça de les grans plataformes sobre el petit comerç i la bibliodiversitat. Dos mesos amb les persianes abaixades són molts dies de no vendre res. La Maria Teresa Calabús Casas té molt clar quin és el paper del llibreter: «Si compres a Amazon, et perds el setanta per cent del plaer de llegir. Primer, perquè un robot et suggereix cinc llibres, com si fossin tots els llibres que pots trobar. I segon, perquè et perds entrar a la llibreria,

triar, remenar, parlar amb el llibreter, deixar-te aconsellar i, quan ja has llegit el llibre, poder-lo comentar». Un bon llibreter és, sobretot, un prescriptor: «No te'n pots refiar, ni del que diu l'editor, ni del que llegeixes als diaris. El llibre l'has de llegir per tenir un criteri. L'única manera de descobrir obres és llegir-ho tot. No hem de jutjar el lector. Això a El Cucut ho trobem —i ho dic en plural perquè és filosofia d'El Cucut— de molt mal gust. Ningú ha de jutjar els lectors. I després has de saber per a qui escriu l'autor, a qui va dirigida cada obra».

Però no ens avancem i comencem pel principi. La Maria Teresa va néixer

a Torroella de Montgrí el 1959 en una família pagesa, en un mas, i això marca com veu el món. Per entendre'ns, toca molt de peus a terra. «Teníem la temporada de l'olivar, de la vinya, pomeres, presseguers... Jo estava convençuda que la gent feia vacances perquè estava malalta. Les vacances eren com Thomas Mann a *La muntanya màgica*: per refer-se. Fins que va arribar un moment que en vaig necessitar jo. Realment la meua percepció és bona: has de fer vacances quan tens una vida preocupant.» Diu que va començar a llegir per avorri-ment: «Tu posa't a Torroella als anys setanta. Una casa de pagès, a l'hivern,

que a les sis és fosc, on la màxima distracció era la ràdio i *De España para los españoles* i para de comptar. La mare ens llegia *Mortadelo y Filemón* a la meva germana i a mi quan encara no sabíem llegir. I la punyetera... com reia! I nosaltres, en cadires tres quarts, al costat de la llar de foc, esperant a veure què la feia riure tant. I jo pensava: la gràcia deu ser llegir-ho. I vaig començar a llegir-ho tot».

Els llibres la van dur a la biblioteca: «Me'n recordo d'haver vist la senyora Ramoneta, que era la bibliotecària i que tenia tres parets plenes de llibres, que s'estava d'esquena a una finestra, amb un flexo que li il·luminava un llibre, i que anava aixecant el cap per fer xxxit! I em van dir que cobrava per fer aquella feina. Oh! Si paguen per llegir, jo ja tinc la vida solucionada!». Però una cosa són els plans que anem fent i una altra la realitat que va venint. Els primers estudis els va fer a Torroella. Després va anar a l'institut a Palafrugell, a fer el batxillerat. Era l'època de Raimon, de Ramon Muntaner, d'Ovidi, de Lluís

Llach i de trobades amb la guitarra. Un canvi important per a la colla torroellenca. Llavors, és clar, va arribar un altre imprevist: l'amor. En Jordi era una mica més gran que ella, tenia un ofici i ja havia fet la mili. Es va quedar embarassada. Quan va néixer la Magda, la Maria Teresa tenia disset anys. Va tocar treballar.

Mireu si n'eren, de diferents, aquells finals dels anys setanta, que la Maria Teresa va oferir els seus serveis als bancs i les caixes de Torroella:

—Us repartiré el correu a canvi del preu del segell —els va oferir.

—I nosaltres, què hi guanyem?

—La gent canvia de casa o es moren, i les cartes es perden i en repartiu d'innecessàries.

Vaja, que no tenien la base de dades actualitzada i que ja els l'actualitzaria ella. I se'n va sortir. Us ho imagineu, ara, amb la mà de normes i de lleis i d'empreses que viuen de la gestió de dades! Després d'algunes feines variades, i quan ja havia nascut en Joan, el seu segon fill, va llogar una botiga que es traspassava amb la Cati, la seva germana, que havia «capitalitzat» l'atur que li tocava. Amb uns tres mil euros i moltes il·lusions va néixer El Cucut. «Un dia, passant per Belcaire amb la finestra del cotxe oberta, vam sentir cantar la puput. Buscàvem un nom fàcil de dir en qualsevol llengua, que no tingués cap d'aquelles lletres que la gent no sap dir. I li vam posar El Cucut perquè era una picada d'ullet a la revista satírica.»

La Cati en duia la part de papeteria. La Maria Teresa va començar a recomanar llibres. Un dia, un editor li va telefonar per convidar-la a un d'aquells dinars que fan per presentar les novetats de Sant Jordi. Un altre llibreter havia fallat. No s'ho va pensar i va sortir d'una revolada cap a Girona. Encara ara se li neguen els ulls quan ho explica. La van presentar com la llibretera de Torroella. I va saber que havia trobat el seu lloc al món.

Tot el que ve ara són d'aquelles gestes quotidianes que fins ara han anat construint el nostre món i que es fonamenten en la feina, la passió, el criteri, l'honestedat i el caràcter. Perquè sense caràcter no es va gaire enlloc. Aixecar una llibreria, aixecar un negoci també. Durant molts anys, la premsa li trucava: «Una vegada el noi d'*El Punt*, que s'ho agafava molt seriosament i trucava de debò per fer la

llista dels més venuts, em va dir: "Perdona, Teresa, no et trucarem pas més perquè la vostra llista no la puc posar mai enlloc". Les llistes venen a ser, és clar, profecies autocomplertes, sobretot quan arriba Sant Jordi i els editors se la juguen i els llibreters necessiten tota la família a peu del canó. El meu cunyat, que no és gaire lector, va dir una frase lapidària: "A veure, què ens vindran a comprar i què hem de vendre?". I han de vendre, és clar: «obres molt bones, escrites amb una aparent senzillesa, que arriben a tothom, i que tant pot llegir una persona poc lectora com un literat». Allò que sovint no s'enfila a les llistes de més venuts. A El Cucut sempre trobareu *La venedora d'ous*, l'única novel·la de Linda D. Cirino, per exemple.

Ara ja fa uns quants anys van començar a organitzar un berenar literari. La idea, ben senzilla, és que lector i autor es puguin trobar a Torroella menjant *brunyols*. «Un any Sant Jordi queia en Setmana Santa. Del Gremi de Llibreters ens van demanar que penséssim un acte especial, que vindria TV3 i un autocar d'escriptors. Mentre fèiem *brunyols* a casa la mare, com cada any, enmig d'una pluja d'idees, la mare va dir: "Fem-ne quatre més, de *brunyols*, i convidem els escriptors. Ves, no vindrà d'un quilo de farina!".» D'un quilo? Cent quinze, n'han arribat a tenir, d'escriptors. Van morir d'èxit, quasi.

No sé si s'ho va proposar, però El Cucut ha acabat sent una mica com aquell mas on va néixer: una casa i un projecte que acull tota la família. Perquè ara, trenta-tres anys després dels inicis, també la Magda i en Joan hi treballen. «El meu net és molt lector. Un cop em va fer obrir El Cucut perquè s'havia acabat un llibre i en volia un altre. Si a un nen li fas mirar La 2 tres dies seguits, et dirà que no li agrada la televisió. Amb els llibres passa igual. Que els nens triïn, que les mestres seleccionin bons llibres i ells els triïn. I si un no els agrada, que n'agafin un altre!» Així sigui.

Aquesta és la darrera entrevista que comparteixo amb tots vosaltres. Han estat vint-i-cinc persones entrevistades en quatre anys. A totes elles, els vull donar les gràcies. N'he après molt, de totes, com passa quan escoltes els altres. I amb vosaltres, segur que ens trobarem algun dia, probablement remenant llibres.

